

Az Államközi Ösztöndíjjal, amelyet a Tempus Közalapítvány által kiírt pályázaton nyertem el (pályázati azonosító: 164195), 2021. november 15-től 2022. január 15-ig Lengyelországban tartózkodtam. Befogadó intézményem a krakkói Jagelló Egyetem (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie) Történeti Kara volt. Pályázatomat 4 hónapos intervallumra nyújtottam be, amelyből 2 hónapot ítélt meg a részemre. Az ösztöndíjas időszak alatt az alábbi tevékenységeket folytattam.

Levéltári kutatások:

Biblioteka Książąt Czartoryskich (Czartoryski Hercegek Könyvtára)

A *Teki Naruszewicza* alábbi köteteit néztem át, az 1624–1648 közötti időszakra vonatkozóan: IV. 117 Rkp. (1624–1625); IV. 118 Rkp. (1626–1627); IV. 119 Rkp. (1627); IV. 123 Rkp. (1630–31); IV. 124 Rkp. (1632); IV. 125 Rkp. (1632); IV. 126 Rkp. (III. Zsigmond uralkodása, s. a.); IV. 127 Rkp. (III. Zsigmond uralkodása, s. a.); IV. 128 Rkp. (1633); IV. 129 Rkp. (1634); IV. 130 Rkp. (1635); IV. 131 Rkp. (1635); IV. 132 Rkp. (1636); IV. 133 Rkp. (1637); IV. 134 Rkp. (1637); IV. 135 Rkp. (1638); IV. 136 Rkp. (1639); IV. 137 Rkp. (1640); IV. 138 Rkp. (1641–1643); IV. 139 Rkp. (1644–1645); IV. 140 Rkp. (1646); IV. 141 Rkp. (1647); IV. 142 Rkp. (1648); IV. 143 Rkp. (1648).

További kötetek (III. Zsigmond uralkodásának évköréből): Rkp. 350; Rkp. 360; Rkp. 361; Rkp. 367; Rkp. 376; Rkp. 444; Rkp. 611; Rkp. 1657; Rkp. 2235; Rkp. 3174; Rkp. 1683.

A *Teki Naruszewicza* köteteivel a tervezett 1664 helyett csak 1648-ig jutottam. A járványhelyzet lerövidítette a nyitvatartást, valamint a levéltárba történő bejutás is nehezkesebbé vált, de a nyitvatartás rövidülése komolyabb problémának bizonyult. (Ennek a paraméternek a változását a pályázat benyújtásakor még nem lehetett előre látni.)

A *Teki Naruszewicza* esetében Bethlen Gábor és I. Rákóczi György idejéből származó anyagokra koncentráltam. Mürteza (korábbi budai pasa) 1630-as évekből származó négy újabb levele, Bethlen Gábotól/nak származó iratok mellett Esterházy Miklós nádor és Esterházy László nevéhez fűződő iratokat találtam, de Bocskai megválasztásáról szóló, valamint egyéb, Magyarországra és Erdélyre vonatkozó jelentést is találtam.

Biblioteka Jagiellońska kéziratára

Az alábbi jelzeteket néztem át: Rkp. 59 EE II 7; Rkp. 102 Bbb I 39; Rkp. 166 CC IV 37; Rkp. 211 DD IV 33; Rkp. 214; Rkp. 115.

Itt kifejezetten Bethlen Gáborhoz kapcsolódó iratokat kerestem, eredeti Bethlen-levelet is találtam.

Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie kéziratára

Itt két kötetet néztem át: MS 2253 és MS 2256 jelzet alatt.

Ezek a kötetek másolati kötetek. Bethlen Gáborra vonatkozóan tartalmazznak több iratot (levelek, jelentések), ezeken kívül 1543-ból Jagelló Izabella levelét I. (Öreg) Zsigmondhoz, de Esterházy Miklós és I. Rákóczi György vonatkozásában is található két-két dokumentum.

Archiwum Nauki PAN i PAU

A Lengyel Tudományos Akadémia krakkói levéltárában számomra releváns irat nem volt.

A fent említett gyűjteményekben a számomra releváns iratokat befényképeztem, a Bibl. Nauk. PAU i PAN-ban nem lehetett fényképezni az eredeti iratokat, ott szkennelve rendeltem meg a szükséges anyagokat.

Szakirodalom gyűjtése:

A Jagelló Egyetem könyvtárában az ösztöndíjas időszak alatt a kutatási témáimhoz kapcsolódóan újabb szakirodalmakat gyűjtöttem. Olyan anyagokra koncentráltam, amelyeket az általam itthon elérhető könyvtárakban nem tudok használni. (Ez a gyűjtés 2015 óta folyamatos.)

Ösztöndíjamból a legújabb szakirodalmak közül többet meg is vásároltam.

Nyelvtanulás és óralátogatás:

A teljes időszak alatt látogattam prof. dr. hab. Katarzyna Kuras óráit (heti 1 teljes nap).

Ezen tevékenység nem csak a lengyel nyelvi kompetenciák fejlesztését segítette, hanem betekintést engedtek Kuras tanárnő tudományos és oktatási szemléletébe, amely ezen keresztül szakmai és módszertani fejlődésemet is szolgálta.

Előadások, prezentációk:

Az ösztöndíjas időszak alatt két előadást tartottam.

Transylvania – a Key Factor of the Region during the Early Modern Age [Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Przemyślu, 45 perc]

Transylvania a key factor of the region (The historical role of Transylvania from István Báthory, till Gábor Bethlen) [Jagelló Egyetem, szemináriumi előadás, 90 perc]

Konzultációk és egyeztetések – nemzetközi kapcsolatépítés:

Az ösztöndíjas időszak alatt Krakóban szakmai konzultációkat folytattam a Jagelló Egyetem oktatói közül prof. dr. hab. Katarzyna Kuras-szal (lengyelországi tartózkodásom szakmai felelősével), Dr. Dominik Kadzikkal, prof. dr. hab. Tomasz Pudłockival.

Prof. dr. hab. Stanisław Srokával, a Jagelló Egyetem Történeti Karának dékánjával több alkalommal találkoztam, egyeztettem. A 2019 tavaszán rendezett konferenciánk folytatásáról, valamint újabb kötet szerkesztéséről beszéltünk. (Amennyiben a járványhelyzet engedi, 2022 őszére/telére tervezzük az újabb konferenciát, bevonva együttműködésünkbe az Ignatianum Akademia w Krakowie intézményét is.)

Az Ignatianum Akademia w Krakowie munkatársaival, Prof. dr. Janusz Smołuchával, dr. Krzysztof Dudával (hallgatói ügyekért felelős dékánhelyettes), dr. Andrzej Wadas-szal szintén a közös konferencia tervéről egyeztettem, emellett a Szegedi tudományegyetem Történeti Intézetével kötendő szorosabb együttműködés lehetőségeiről is beszéltünk. A kapcsolatok szorosabbra fűzésében a segítségemet kérték, ezt a tavaszi félév során igyekszem teljesíteni.

Decemberben találkoztam dr. Gerencsér Tibor krakkói magyar főkonzullal. Lengyel–magyar kutatási lehetőségekről, konferenciaszervezésről is beszéltünk. Terveim (kutatás, konferenciaszervezés és -részvétel, kötet szerkesztés) megvalósításához felajánlotta segítségét, valamint hangsúlyozta a *IV Kongres Zagranicznych Badaczów Dziejów Polski 2022* októberében megrendezésre kerülő kongresszuson történő részvétel fontosságát. (Erre a kongresszusra egy krakkói fiatal kutatókolléga, Karolina Wanda Olszowska megkeresésére jelentkeztem is – a jelentkezési folyamat egyelőre nem zárult le.)

Tutorom, prof. dr. hab. Katarzyna Kuras révén meghívást kaptam egy nemzetközi projektbe (jelen pillanatban pályázat alatt áll), amelynek címe „Entangled History of Poland”, amelybe Bethlen Gábor vonatkozásában került bele a nevem.

Publikációs tevékenység:

A 2019 tavaszán megrendezett konferencia előadásaiból születtek cikkek, amelyek a *Prace Historyczne* című folyóirat 2021/4. számában jelentek meg. (A kötet egyik bírálója prof. dr. Font Márta volt.) Ennek a számnak az egyik szerkesztője voltam, emellett ebben a kötetben megjelent egy írásom is angol nyelven.

Papp, Sándor – Sroka, Stanisław A. – Marton, Gellért Ernő, eds., *Prace Historyczne* 148/4 (2021), Poland and Hungary Between the Habsburgs and the Ottomans. Chapters from the History of Poland and Hungary from the Middle Ages to the Modern Age (Polonia et Hungaria in confiniis Habsburgorum et Ottomanorum. Studia quae historiam Poloniae Hungariaeque spectant ab Aetate Media usque ad Aetatem Modernam.)

Marton, Gellért Ernő, “Three Hungarian Diplomats’ Emissary Diaries – A Comparative Analysis of Emissary Diaries of János Rimay, Gáspár Tassy and Mihály Tholdalagi in the Context of the 1627 Peace Treaty of Szőny”, *Prace Historyczne* 148/4 (2021), pp. 719–730, (12 p.).

Hogyan járult hozzá a fejlődésemhez az ösztöndíj?

Nyelvi kompetenciáim (lengyel és angol) az óralátogatások, előadások és egyéb tevékenységek alatt jelentős mértékben fejlődtek, köszönhetően a számos feladatnak és a nyelvi környezetnek.

Az eddigi szakmai és baráti kapcsolataim még tovább bővültek és mélyültek, amelyek révén további oktatási és kutatási együttműködésekre nyílhat lehetőség a számomra, valamint az általam képviselt intézmények számára. Az ösztöndíjas időszak alatt befejeztem a disszertációm 2 fejezetét.

Kelt: Szeged, 2022. február 8.

Marton Gellért Ernő